

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	
Fakulta	Lékařská fakulta
Habilitační obor	Chirurgie
Uchazeč	as. MUDr. Václav Vyskočil, Ph.D.
Pracoviště	Klinika ortopedie a traumatologie pohybového ústrojí LF Univerzity Karlovy a FN Plzeň
Habilitační práce	Osteoporóza a ostatní nejčastější metabolická onemocnění skeletu
Oponent	Doc. MUDr. Zbyněk Rozkydal, Ph.D.
Pracoviště	I. ortopedická klinika LF MU v Brně

Text posudku

Rozsah práce a dokumentace

Jako habilitační práce je v tomto posudku hodnocena monografie „Osteoporóza a ostatní nejčastější metabolická onemocnění skeletu“ vydaná autorem v roce 2009. Tato kniha byla vyznamenána Hlávkovou cenou za nejlepší vědeckou práci v oblasti medicíny za rok 2009. Autor v ní shromáždil velké množství recentních dat o jednotlivých aspektech osteoporózy (dále OP). Zvláště je třeba ocenit, že se zabývá jako jediná monografie v naší literatuře nejen osteoporózou ale i dalšími metabolickými poruchami skeletu. Knihu napsal autor sám. Výše zmíněné skutečnosti potvrzují velký rozsah odborného zaměření autora jako ortopéda a osteologa. Práce je rozdělena do 14 kapitol a obsahuje 507 stran včetně seznamu literatury, rejstříku a zkratk. Seznam literatury obsahuje bohatý počet referencí včetně adekvátního počtu českých prací členěných podle kapitol.

Kniha je psána bezchybně, vysoce odborným jazykem. Barevné obrázky, schémata a rtg snímky jsou kvalitní, dobře čitelné a jsou vždy umístěny správně k odpovídajícímu odstavci v textu. Tabulky jsou jasné a přehledné.

Zpracování tématu

Práce se zabývá všemi aspekty osteoporózy a ostatními významnými metabolickými poruchami skeletu- postmenopauzální OP, mužská OP, GIOP, algoneurodystrofický syndrom, nádorová osteolýza a hyperkalcémie, hyper a hypoparathyreóza, renální osteopatie, posttransplantační OP, Pagetova kostní choroba, dětská OP, osteogenesis imperfecta a osteomalacie. Důležitou kapitolou jsou osteoporotické zlomeniny a jejich léčba. Autor zevrubně popisuje farmakoterapii a zabývá se i rehabilitací, otázkou tlumení bolesti a hodnocením kvality života. V prvních kapitolách se věnuje definici OP, anatomii a fyziologii kostní tkáně, rizikovým faktorům OP, diagnostice a prevenci. Velmi podrobně rozebírá principy a provádění DXA vyšetření.

Vhodnost použitých metod a postupů

Kniha si klade za cíl podat aktuální informace o všech aspektech osteoporózy. Pod snahou podat čtenáři co nejvíce recentních validních informací se autor tolik nevěnuje didaktickému členění textu. Kniha je „advanced course in osteoporosis“, kdy text předpokládá u čtenáře základní znalosti o tématu z již dříve publikovaných českých monografií Blahoše, Paličky, Štěpána a Broulíka. Tento postup mírně omezuje didaktickou přehlednost v textu. Nicméně to v žádném případě nesnižuje vysokou odbornost autora.

Autor s nesmírnou pečlivostí uvádí recentní informace jak ze základního výzkumu tak i z výsledků klinických studií o farmakoterapii. Ve své skromnosti neuvádí v jednotlivých kapitolách osobní zkušenost a vlastní algoritmus léčebného postupu u všech typů primární i sekundární OP. Mám za to, že si to může jako odborník s mnohaletou zkušeností a s velkým odborným přehledem dovolit. Kniha se snaží přinést co největší množství informací jak široké lékařské veřejnosti, tak i zasvěceným specialistům léčícím všechny i těžké případy OP a dalších osteopatií.

Za ojedinělé v českém písemnictví považuji, že se autor pokusil kromě osteoporózy zpracovat většinou ostatních poruch kostního metabolismu a syndromů, kde je změněná kostní denzita a intergoval je do jedné publikace.

Odkazy na jednotlivé publikace jsou v seznamu literatury podle kapitol, navíc jejich kompletní výčet je na internetových stránkách.

Rozbor výsledků

Kniha je uceleným přehledem recentních informací nejen o osteoporóze ale především o všech nejčastějších metabolických onemocněních skeletu, na které musí klinický pracovník v běžné praxi myslet v diferenciální diagnostice. Autor si dal nesmírnou práci vložit do textu všechny relevantní aktuální informace jak ze základního výzkumu tak z výzkumu aplikovaného. Publikace poskytuje vysvětlení fyziologie kostní tkáně, všech látek ovlivňujících kost, systému RANK, RANKL a OPG, funkce leptinu, indikací k léčbě jednotlivých typů OP a zevrubný popis klinických studií farmakoterapie.

Co mi v knize chybí:

Není zmínka o OP z hlediska etnik a ras (černoši, žlutá rasa etc.), pouze je konstatováno, že bílá, resp. kavkazská rasa představuje nejvyšší riziko. Příliš stručná zmínka o senilní osteoporóze jako třetího typu primární osteoporózy. Přivítal bych větší množství obrázků u jednotlivých typů OP, kterých má autor jako člen užšího vedení redakční rady Osteologického bulletinu zajisté dostatek. Podobně by byl vhodný samostatný algoritmus léčebného postupu u těžké PM OP s mnohočetnými kompresemi, s hyperkyfózou a velkou anteflexí páteře, se kterou se lékař setkává běžně v praxi (tyto skutečnosti jsou zmíněny u osteoanabolické léčby pomocí derivátů parathormonu a bisfosfonátů s nejvyšší redukcí zlomenin). Vzhledem k bohatým vlastním zkušenostem autora uvítal bych uvedení vlastního postupu pro snížení výskytu uvolnění ortopedických implantátů a použití bisfosfonátů u dětí, ikdyž nejsou součástí oficiálních doporučených postupů.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. Postavení bisfosfonátů z hlediska redukce rozsahu remodelace kosti a riziko vzniku zlomenin po dlouhodobé aplikaci bisfosfonátů.
2. Medikamentózní postup po osteosyntéze osteoporotické zlomeniny horního konce femuru.
3. Úloha vit. D jako hormonu v lidském těle.

Závěr

Monografie „Osteoporóza a ostatní nejčastější metabolická onemocnění skeletu“, předkládaná jako habilitační práce je uceleným aktuálním přehledem o daném tématu. Tuto rozsáhlou publikaci napsal autor sám. Kniha obsahuje recentní informace jak ze základního výzkumu tak z klinických studií o osteoporóze. Důležitými jsou i kapitoly o léčbě bolesti u

osteoporózy, o rehabilitaci a o postupu v léčbě osteoporotických zlomenin. Jako jediná česká monografie se zabývá nejen osteoporózou ale i dalšími metabolickými poruchami skeletu, což výrazně zvyšuje atraktivnost díla.

Autor je členem výboru Společnosti pro metabolická onemocnění skeletu JEP a členem tří mezinárodních společností zabývajících se kostním metabolismem, včetně American Society for Bone and Mineral Research, která je prestižní společností pro výzkum kostí a z ČR je zastoupena jen 4 členy.

Dosavadní vědecká a pedagogická práce, zahraniční i české publikace, pravidelná aktivní účast na mezinárodních kongresech, výše uvedená monografie a praktická léčebně preventivní činnost as. MUDr. V. Vyskočila, Ph.D. jako odborného asistenta Kliniky ortopedie a ortopedické traumatologie pohybového ústrojí a Traumacentra LF UK FN Plzeň a dále jako vedoucího Osteocentra FN Plzeň- Bory dává záruku další kvalitní pedagogické práce uchazeče jak na akademické půdě lékařské fakulty tak na celorepublikové úrovni a i ve fakultní nemocnici s rozsáhlou léčebně preventivní i pedagogickou činností. Odborné zaměření autora spojuje v sobě pro dnešní dobu tolik potřebnou syntézu ortopéda a osteologa s širokým odborným přehledem.

Stanovisko

Habilitační práce as. MUDr. Václava Vyskočila, Ph.D. „ Osteoporóza a ostatní nejčastější metabolická onemocnění skeletu “ **splňuje** „ požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru chirurgie.

Dne 5.8. 2011

Doc. MUDr. Zbyněk Rozkydal, Ph.D.
I. ortopedická klinika LF MU v Brně